

РУЖА МАРИНСКА

Живите сетива на
Веско Велев

Веско Велев е автентичен български художник. Когато преди трийсетина години видях за първи път негови работи, те ме привлякоха с чистотата на творческия импулс. Оттогава присъствието на Веско в художествения живот е ненатрапчиво, но неизменно.

С картините си Веско Велев открива тукашната, нашата земя, но го прави не по учени предписания, нито жонглира с декоративните атрибути на родното. Той просто е тук и тук реагира на всичко около него чрез очовечените си сетива. Допирът му до нещата не констатира фактури, а извиква мисли и звуци. Боите – ту ярки, ту замиращи в монохромност – ни отправят по поетични орбити. Слухът му долавя в образите песента на колелата. Не формите на тревите и плодовете, а тяхната природна сладост го влече. В тази негова тотална сетивна нагласа говори одухотворената плът. А това е най-крехката, най-уязвимата позиция за един художник. Как да си сигурен, че ще срещнеш ответната възприемчива душа?

Последните творби на художника, събрани в тази изложба, ме връщат към онези първи впечатления. Защото той не е изменил на себе си.

Аз много му се радвам. В един свят, в който чувството сякаш безнадеждно е загубило цена, неговото

изкуство носи надежда. На sofisticицираните концепции, които само прикриват отсъствието на творчески заряд, той противостои с едно непосредствено и простодушно отдаване на природата, една радост от птичките, цветята, стиховете, озаренията на мисълта, живата памет, кодирана в старините.

Винаги съм си мислила, че нашата земя е богата на художници тъкмо поради тази сетивност. Веско Велев е топъл художник. Нависналите гроздове, кичестите селски цветя, хвърлените от тях върху дуварите сенки – той има око да ги види и душа да мине отвъд физическите им граници. Тази свръхсетивност му позволява да прозре в старинните фрески, в писаните каруци, в каменните зидове и в стоборите и в тях да прочете минали вълнения, диханието на един живот – тукашен и отвъден.

В тази светлина тълкувам и светите образи, които като миражи минават през неговите картини. Те са като безтелесни сенки, но важни знаци, незаличими от нашето битие. Чужди на каноничната иконография, те простичко ни въвеждат в инобитието и предупредително ни напомнят за необозримото безкрайно пространство на човека.

Неговата образност, извисена над предметното, щастливо не прекъсва пъпната връв със света около

нас. И всъщност в тази очарователна граничност е въздействието на неговата живопис. Геометриката му е далеч от хладната изчертаност, а контурите и пулсацията на цветовете петна я правят жива, бъдеща спомени и мечтания.

В общата насока на своето творчество Веско Велев е близък до мнозина от своето поколение. Това е една силна генерация в българското изкуство, необременена нито от някогашната догматика, нито от борбите с нея. Те тръгват по художническия път, водени от своите открития. Нищо че те отдавна са познати. Следват ги не епигонски, а възторжено и вдъхновено. Между тях Веско Велев е може би от най-спонтанните и непредсказуемо интуитивните.

По какво ще го познаем, ако не веднага открием подписа му – калиграфското с отпращане към Изтока двойно „В“? Четката му е летяща. Сякаш наистина ангел е прехвъркнал и оставил с крилото си следа върху повърхността на платното или дъската. Той не насилва, не настоява да запечата замисления отпреди образ. Затова формите при него плуват, играят, потъват и отново изникват. И именно в тази магия е очарованието на творбите му. При това той не естетизира преднамерено, нито се любува на резултата. Той просто диша чрез тези споходили го незнаяно откъде вълнения.

И така се рои този негов свят. Работи малки и големи, в масло или с акварел, в тоналности, които ги сродяват със земята, от която все едно всичко се ражда, а друг път избухващо цветни. Или бели. Обичам белотата на белите Вескови картини. В тях има полет към божественото.

В последно време също като някои свои връстници той се втурна

към пластиката, иска да усети какво и как се създава от срещата на земята с огъня. Очаквам да покаже и тези свои нови творби.

Веско Велев се е усамотил в своето имение в Дълбок дол. Там, сред пленителната зеленина, край вековните къщи той се вслушва в себе си. В един свят, който разколебава всички устои, познати на човечеството, който безжалостно бомбардира съзнанието ни с ужаси и кошмари, той е намерил пристанище и пребивава в своите райски селения, заслушан в музиката на природата. В този избор има едновременно кураж и мъдрост. И много доброта. Аз го ценя именно за това.

Дали Веско Велев е лиричен, или философски настроен. Нито едното, нито другото. Безпомощни сме да разкажем неговите пластически метафори. Призрачни видения от други светове, неговите образи са пленени от тукашни, земни докосвания. В тях са примирени печал и радост, размисъл и тревога.

За бързото и невнимателно око някои от картините на Веско Велев могат да се сторят дори небрежни. Но тава ще бъде много повърхностно впечатление. Вярно е – те ни изправят пред предизвикателствата на мигновеното. Дали ни е дадено да почувстваме и осмислим неговата стойност?

